

รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล
หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*
MODEL FOR ENHANCING COMMUNITY STRENGTH OF HIN LEK FAI SUB-
DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN HUA HIN DISTRICT
IN PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

อุทัย เลิศมะเลา

Uthai Lerdmalao

กิตตินันท์ บุญรอด

Kittinan Boonrod

มยุรี วัตแก้ว

Mayuree Watkaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: bbee_kong09@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ 3) นำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนตำบลหินเหล็กไฟ จำนวน 391 คน การสุ่มแบบง่าย สถิติที่ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่งาน

* Received 26 November 2022; Revised 15 January 2023; Accepted 16 January 2023

ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และเจ้าคณะตำบลหินเหล็กไฟ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า 1) การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง โดยรวมอยู่ระดับมาก ส่วนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ โดยรวมในระดับสูง ($R=0.752$) มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยจำแนกเป็นรายด้านอยู่ระหว่าง 0.490 ถึง 0.780 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบที่เรียกว่า คอมพ์เพลโมเดล (COMPPeL Model) ประกอบด้วย 1) ด้านส่งเสริมสวัสดิการชุมชน 2) ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ 3) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 4) ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 5) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 6) ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ: รูปแบบ, การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study community strength administration and community strength enhancement of Hin Lek Fai Sub-district, 2) study relationship between community strength administration and community strength enhancement of Hin Lek Fai SAO, and 3) propose the model for enhancing community strength of Hin Lek Fai SAO. The mixed research methodology was applied in this study. The samples for quantitative study were 391 people in Hin Lek Fai Sub-district, selected by using simple random sampling method. analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The data for qualitative study were collected by using an in-depth interview form from 12 key informants, selected by using purposive sampling method, consisting of SAO administrator, local employees, community leaders, and Hin Lek Fai Ecclesiastical Sub-district Head. The data were analyzed by using content analysis. The research results were as follows: 1) The community strength administration of Hin Lek Fai SAO was overall at a high level. And, the community strength enhancement of Hin Lek Fai SAO was overall at a high level. 2) There was a positive relationship in overall with a high level ($R=0.752$) between

community strength administration and community strength enhancement of Hin Lek Fai SAO, which relationship of each pair of two aspects was between 0.490 and 0.780, with statistical significance at the 0.01 level. 3) The model for enhancing community strength of Hin Lek Fai SAO, which the researcher proposed, namely “COMPPeL Model” consisted of the following aspects: 1) C: community welfare, 2) O: occupation and income promotion, 3) M: management of natural resources and environment, 4) P: prevention and maintenance of life and asset security, 5) Pe: people participation promotion, and 6) L: leadership of SAO leaders.

Keywords: Model, community strength enhancement, sub-district administrative organization

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารที่มีความเจริญ ด้านเทคโนโลยี ทำให้สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนเกิดปัญหาและสถานะแทรกซ้อน ยากที่จะเยียวยาแก้ไขให้ยุติลงได้ในระยะเวลาสั้น ประชากรโลกประสบกับปัญหา ภาวะโลกร้อน แผ่นดินไหว อุทกภัย การระบาดของร้ายแรงของโรคอุบัติใหม่ (Covid-19) การขาดแคลนพลังงาน และภาวะภัยสงครามยืดเยื้อจากสองขั้วมหาอำนาจของโลกทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดวิกฤตตกต่ำส่งผลต่อการคาดการณ์และวางแผนการดำเนินงานระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลพวงจากการพัฒนาที่ผ่านมามีผลกระทบต่อสังคมไทยในทางลบและสร้างปัญหาตามมาอีกหลายด้านเช่น 1) ปัญหาทางสังคม ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัวปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาคนยากไร้ 2) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาความยากจน ปัญหาหนี้สินนอกระบบ 3) ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาขยะล้นเมือง 4) ปัญหาทางการปกครอง ได้แก่ ผู้นำชุมชนขาดกระบวนการวางแผนชุมชนขาดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

จากสภาพการพัฒนาที่เกิดขึ้นนี้ชุมชนปรับระบบการบริหารจัดการเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาภาคเอกชน ชุมชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนามากขึ้น ต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมร่างกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ จัดระเบียบสังคมและการสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ตลอดจนถึงยุทธศาสตร์ชาติ

ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้สร้างแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีแนวทางสำคัญ คือ การเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชน ด้วยการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ สร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้ด้วยตนเองโดยการสร้างองค์ความรู้ การบริหารจัดการให้แก่ชุมชน

จากข้างต้นชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ชุมชนเข้มแข็งเกิดขึ้นจากการปรับตัว แก้ไขปัญหาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง โดยลักษณะชุมชนที่เข้มแข็ง คือ 1) รวมตัวกันเป็นปึกแผ่นในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมีศักยภาพพึ่งตนเองได้ในระดับสูงเป็นชุมชนที่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัยความรู้กลไกในชุมชน และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีผู้นำที่เก่งและดีโดยชุมชนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนพัฒนาตนเองโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน (ธนากร สังเขป, 2556) ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่เกิดขึ้นหากมีชุมชนที่เข้มแข็งก็สามารถจัดการปัญหาได้ด้วยชุมชนเองรวมถึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในชุมชน โดยชุมชนที่เข้มแข็งจะมีรัฐเป็นผู้คอยสนับสนุนสร้างความสัมพันธ์แบบมีความเป็นหุ้นส่วนแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ด้วยความ เป็นธรรมของประชาชนรัฐและชุมชนจะต้องอยู่ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2543) องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ตั้งอยู่ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นองค์กรหนึ่งของรัฐในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อ พ.ศ. 2539 มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาตำบลหินเหล็กไฟให้มีความเจริญ ก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน อบต. หินเหล็กไฟมีหมู่บ้านในการปกครอง 16 หมู่บ้าน โดยมีอาณาเขต ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอปราณบุรี ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภอชะอำ ทิศตะวันออก และตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหัวหิน ประชาชนประกอบอาชีพหลากหลายทั้งด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือนและรับจ้าง มีการคมนาคมทางถนนที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงเดินทางไปมาได้สะดวก รวดเร็ว รวมทั้งติดต่อกับเขตแดนประเทศเมียนมาได้ จึงทำให้มี คนต่างถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น กะเหรี่ยง เมเยร์มา มาอาศัยตั้งถิ่นในพื้นที่ตำบลหินเหล็กไฟมากขึ้นนอกเหนือจากคนดั้งเดิมในพื้นที่ ดังนั้นด้วยสภาพพื้นที่และประชากรที่มาจาก หลากหลายกลุ่มชนก่อให้เกิดปัญหาแรงงาน แรงงานต่างด้าวเข้ามาเป็นคงานในไร่ อ้อย ไร่ สับปะรด มีปัญหาด้านอาชีพและรายได้ รวมทั้งปัญหาภาวะหนี้สินอีกด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชน เพื่อเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล หินเหล็กไฟควรมีลักษณะรูปแบบเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 16 หมู่บ้าน จำนวน 16,532 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อจัดเก็บข้อมูล และจัดแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน
2. เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหา และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item-Objective Convince) ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1

3. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .957

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 391 ชุด เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งและการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ไพศาล วรคำ, 2552)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ นายกองการบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักพัฒนาชุมชน กำนัน ประธานชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าคณะตำบล แพทย์ประจำตำบล ผู้นำตามธรรมชาติ ประธานกลุ่มเกษตรกรตำบล และประธานกลุ่มสตรี รวมจำนวน 12 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน เกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเสนอรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยเป็นข้อความเชิงพรรณนาในรูปของความเรียง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.71	0.59	มาก	6
2. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	3.88	0.66	มาก	2
3. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.96	0.72	มาก	1
4. ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน	3.88	0.61	มาก	2
5. ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.76	0.70	มาก	4
6. ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน	3.73	0.66	มาก	5
รวม	3.82	0.55	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.66) และด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .59)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน

การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน	3.54	0.72	มาก	4
2. ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน	3.61	0.73	มาก	2
3. ด้านการจัดการตนเองของชุมชน	3.73	0.73	มาก	1
4. ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน	3.58	0.68	มาก	3
รวม	3.62	0.67	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.73) และด้านการพึ่งตนเองของชุมชน ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.68) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.72)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เนื้อหา	การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล หินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
	ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน	ด้านการสร้างชุมชน	ด้านการจัดการตนเอง	ด้านการพึ่งตนเอง	รวม
	ของชุมชน	ชุมชน	ของชุมชน	ของชุมชน	
ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล (X_1)	.442**	.439**	.463**	.484**	.490**
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_2)	.416**	.417**	.592**	.462**	.507**
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน (X_3)	.587**	.598**	.693**	.545**	.651**
-ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน (X_4)	.678**	.550**	.626**	.592**	.656**
ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_5)	.626**	.652**	.579**	.551**	.647**
ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน (X_6)	.747**	.788**	.728**	.637**	.780**
รวม	.703**	.696**	.743**	.657**	.752**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r = 0.752$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน (X_6) ($r = 0.780$) ด้านที่ความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน (X_4) ($r = 0.656$) อันดับที่ 3 ด้าน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน (X_3) ($r = 0.651$) อันดับที่ 4 ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_5) ($r = 0.647$) อันดับที่ 5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_2) ($r = 0.507$) อันดับที่ 6 ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล (X_1) ($r = 0.490$) สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล (X_1) มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.490$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน ($r = 0.484$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($r = 0.463$) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($r = 0.442$) และด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($r = 0.439$) ตามลำดับ

2. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_2) มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.507$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($r = 0.592$) รองลงมา คือ ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน ($r = 0.462$) ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($r = 0.417$) และด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($r = 0.416$) ตามลำดับ

3. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน (X_3) มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.651$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($r = 0.693$) รองลงมา คือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($r = 0.598$) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($r = 0.587$) ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน ($r = 0.545$) ตามลำดับ

4. ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน (X_4) มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.656$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($r = 0.678$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($r = 0.626$) ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน ($r = 0.592$) ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($r = 0.550$) ตามลำดับ

5. ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (X_5) มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.647$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($r = 0.652$) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($r = 0.626$) ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($r = 0.579$) ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน ($r = 0.551$) ตามลำดับ

6. ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน (X_6) มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.780$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($r = 0.788$) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($r = 0.747$) ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ($r = 0.728$) ด้านการพึ่งตนเองของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.637$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหินเหล็กไฟ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบที่เรียกว่า หินเหล็กไฟโมเดล (Hin Lek Fai Model) ประกอบด้วย 1) ด้านส่งเสริมสวัสดิการชุมชน 2) ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ 3) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 4) ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 5) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 6) ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนมีการส่งเสริมกองทุนสามข้อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชน สตรีผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้พิการ และเบี้ยยังชีพผู้ป่วยโรคเอดส์ เป็นต้น รวมทั้งการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ประชาชนได้รับสวัสดิการการอย่างเหมาะสมเพียงพอที่จะ ได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน มีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มสตรีหนอง บ้านหนองชอกกลุ่มแปรรูปสับปะรดและมะม่วงกวนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองขอน เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้มีความรู้ใหม่และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาอาชีพพัฒนาชีวิตสมาชิกในกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันเกิดการเรียนรู้ร่วมกันที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาอาชีพร่วมกันสามารถเพิ่มรายได้ให้มั่นคงประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้

3. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีการเสริมสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดูแลรักษาแหล่งต้นน้ำลำธารสาธารณะสมบัติให้สะอาดภูมิทัศน์ให้สวยงามประชาชนสามารถจัดการชุมชนของตนเองได้ด้วยการวางแผนและจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่นโครงการป่าสีเขียวเพิ่มการปลูกป่าเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน ให้ความร่มรื่นและช่วยลดมลภาวะทางอากาศนอกจากนี้ แล้วยังมีการรณรงค์จิตสำนึกให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความเป็นค้ำและร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนสืบไป

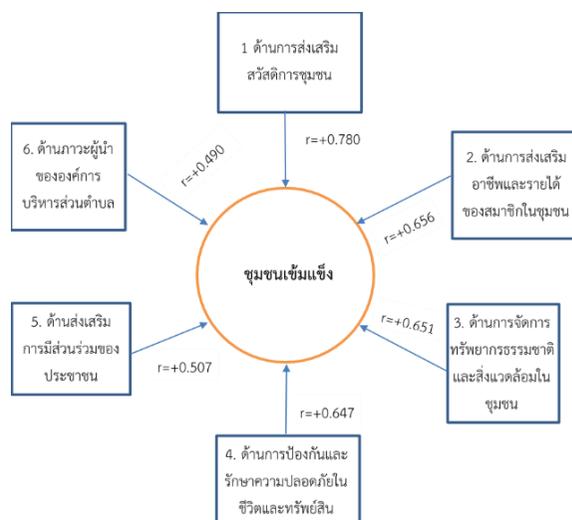
4. ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาบุคลากรอบรมเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจัดสรรงบประมาณ

สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการใช้งานป้องกันภัยมีการจัดทำแผนเผชิญป้องกันเหตุ การฝึกซ้อมและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอนอกจากนี้ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนและมูลนิธิต่างๆ ในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานพัฒนาในฐานะเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกันประชาชนสามารถจัดการชุมชนของตนเองได้ด้วยการวางแผนลงมือทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนจนสำเร็จ มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

6. ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้นำสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนร่วมตัดสินใจการแก้ไขปัญหาและมีส่วนร่วมในการคิดการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้นำมีความสามารถในการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

ภาพที่ 1 รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้แก่ การรณรงค์ให้ประชาชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความคุ้มค่า เช่น การใช้พลังงานทดแทน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มุ่งเน้นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความมั่นคงทางอาหาร พลังงานน้ำ และป่าไม้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ และแสวงหาแนวทางแก้ไข ปัญหาและปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของโกวิทย์ พวงงาม (2550) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนี ตูเล๊ะ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็ง คือ ผู้นำและประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเองมีการพัฒนาศักยภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างอาชีพ ดูแลสุขภาพ ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน (พัชนี ตูเล๊ะ, 2561)

2. การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการตนเองของชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร

และสาธารณสมบัติในชุมชน และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาส่วนที่เป็นทรัพย์สินของชุมชนร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษา ชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็งของชุมชนพูนบำเพ็ญสะท้อนได้จาก ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน และงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาชุมชนพูนบำเพ็ญไปสู่ชุมชนยั่งยืนได้ โดยการสานต่อการอนุรักษ์ พื้นที่เกษตร และการปลูกจิตสำนึกผู้เข้ามาใหม่ให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พื้นฟูธรรมชาติ และวางแผนทรัพยากรของชุมชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ย รองลงมา คือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มตามสนใจ ความรู้ และทักษะของแต่ละบุคคล รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกชุมชน (กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ, 2559) ทั้งนี้สอดคล้องกับวิทยา จันทรแดง และจำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน ผลการวิจัยนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน และการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เกิดความมั่นคง และชุมชนมีความสุข ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกัน จากการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิทยา จันทรแดง และจำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2556)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.752$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดที่ 0.780 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของขวัญกมล ดอนขวา (2555) ที่กล่าวว่า การจัดสวัสดิการชุมชนมีจุดเน้นที่ต้องการให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย เริ่มต้นจากความต้องการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่สุดท้ายก็มักคาดหวังให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชนต้องการนำพาชุมชนไปสู่เส้นทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ขวัญกมล ดอนขวา และคณะ, 2555)

4. รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหินเหล็กไฟ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบที่เรียกว่า หินเหล็กไฟโมเดล (Hin

Lek Fai Model) ประกอบด้วย 1) ด้านส่งเสริมสวัสดิการชุมชน 2) ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ 3) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 4) ด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 5) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 6) ด้านภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการดำเนินงานทั้งหมดนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยส่วนร่วม ยังเกิดผลสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง และเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟมีนโยบายในการพัฒนาที่ชัดเจนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาคนและสังคม ส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม 2) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการสร้างอาชีพ จัดหาสถานที่และสนับสนุนให้ประชาชนมีอาชีพ พัฒนากลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 3) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้สะดวกทั่วถึงทั้งตำบล พัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณสุข ปลอดภัย สาธารณูปการขยายเขตให้บริการไฟฟ้า น้ำประปาให้ทั่วถึงทั้งตำบล 4) ด้านการพัฒนาการเมืองการบริหารผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมุ่งเน้นพัฒนา ด้านการบริหารจัดการองค์กรโดยยึดตามแนวทางหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการท้องถิ่น 5) ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการพัฒนาอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และ 6) ด้านการพัฒนาส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้นำความรู้ มาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การดำเนินงานในแต่ละภารกิจสามารถขับเคลื่อนให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ และสามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยกลไกที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วนที่จะต้องช่วยกันเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติ บดีรัฐ และยุวดี พ่วงรอด (2562) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการ ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ซึ่งผลการวิจัยนี้ แนวทางในการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ได้แก่ แนวทางด้านการฟื้นฟูและจัดระเบียบของชุมชน แนวทางด้านการปรับตัวสภาพแวดล้อมในชุมชนแนวทางการสร้างอาชีพให้กับชุมชน และการเสริมสร้างระบบสวัสดิการของชุมชน (โชติ บดีรัฐ และ ยุวดี พ่วงรอด, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนและส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ให้มีการติดต่อ สื่อสารผ่านสื่อทันสมัยหลายช่องทาง ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว เป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน ประชาชนยอมรับและไว้วางใจในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้มีการจัดเวทีประชาคมอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทุกเดือนต่อเนื่องกันไป เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันรู้ถึงปัญหาของชุมชน และพร้อมที่จะเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน 3) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจะให้การส่งเสริมให้การส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ยากไร้ ผู้พิการ กลุ่มสตรีกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มจิตอาสา กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) เป็นต้น รมรงคให้เกิดพลังชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันจนเป็นพลังจิตอาสาในกลุ่มใหญ่ทุ่มเทสรรพกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ สนับสนุนจนเกิดพลังชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน และ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามตรวจสอบประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วยความเสมอภาค อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรทำการวิจัยทดลองขยายผลรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน 2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน และ 3) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บรรณานุกรม

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนประจำปี 2550. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มิสเตอร์ก็อปปี (ประเทศไทย) จำกัด.

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์จำกัด.
- โชติ บดีรัฐ และ ยุวดี พ่วงรอด. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 21(1), 29-42.
- ไพศาล วรคำ. (2552). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่ชุมชนยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ขวัญกมล คอนขวา และคณะ. (2555). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2543). การบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานให้ได้ผล. กรุงเทพมหานคร: รัฐสภาสาร.
- ธนากร สังเขป. (2556). การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พชณี ตูเล๊ะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(2), 3560-3575.
- วิทยา จันท์แดง และจ่านง อติวัฒนสิทธิ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 18(2), 23-40.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications.